

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

VERTROUWELIJK
Rekenkamer Amsterdam
t.a.v. de heer dr. J.A. de Ridder
Postbus 202
1000 AE Amsterdam

Datum 2 juni 2020
Ons kenmerk
Uw kenmerk Ra_20_056
Behandeld door Kees Dignum, 06 8362 2710, k.dignum@amsterdam.nl
Laura Uittenbogaard, 06 8363 9186, l.uittenbogaard@amsterdam.nl
Robert Kok, 06 1202 1245, robert.kok@amsterdam.nl
Kopie aan
Bijlage
Onderwerp Bestuurlijke reactie concept bestuurlijk Rapport De gemengde stad

Geachte heer De Ridder,

Op 14 mei 2020 heeft het college van B&W het concept bestuurlijk rapport "De gemengde stad" ontvangen. In uw begeleidende brief nodigt u ons uit, conform de procedure bestuurlijk wederhoor, te reageren op de conclusies en aanbevelingen. Wij maken graag gebruik van deze gelegenheid.

Allereerst willen wij u bedanken voor het uitvoerige onderzoek dat de Rekenkamer Amsterdam (verder te noemen: Rekenkamer) heeft verricht naar de gemengde stad. Niet alleen vanwege het onderzoek en de aanbevelingen, maar ook om het gesprek over de maakbaarheid van de samenleving en in het bijzonder de buurten aan te gaan.

I. De maakbaarheid van de samenleving

Sinds de jaren '80 heeft de rijksoverheid steeds meer invloed op de bestaande woningvoorraad uit handen gegeven. De verzelfstandiging van de woningbouwverenigingen heeft er toe geleid dat de gemeente over minder dan 1% van alle woningen echt zeggenschap heeft.

De gemeente kan ervoor zorgen dat woningen gebruikt worden om in te wonen, kan slechts zeer beperkt beïnvloeden wie er in de woningen komen te wonen, gaat niet rechtstreeks over de (ontwikkeling van de) huurprijzen en ook niet over de onderhoudsstaat. Wel kan de gemeente proberen te sturen via nieuwbouw en het maken van afspraken met woningeigenaren waarbij deze afspraken echter niet afdwingbaar zijn. De Rekenkamer constateerde in haar onderzoek "Evenwichtig woningaanbod" uit 2017 dan ook al dat de gemeente Amsterdam vrijwel alle mogelijkheden inzet die ze heeft om de woningmarkt te beïnvloeden.

Tegen de achtergrond van deze enorme liberalisering in de afgelopen decennia is dan ook te begrijpen dat de gemeente zich steeds minder in grote woorden is gaan uiten over hoe zij de woningvoorraad verandert. Ongewenste ontwikkelingen zoals prijsopdrijvingen van vrije sector huurwoningen die leiden tot een meer eenzijdige buurt, zijn door de gemeente niet zomaar te voorkomen. Een visie is wel te schrijven, maar lastig te realiseren als belangrijke beleidskeuzes ergens anders gemaakt worden. Om dan met grote woorden op te schrijven hoe wij de buurten gemengd gaan houden, zou niet getuigen van realiteitszin. Of zoals binnen de kringen van de Volkshuisvesting vaak wordt gezegd: "in geouwehoer kun je niet wonen".

De inzet van het college heeft zich de afgelopen jaren minder gericht op grote woorden en visies en meer op daden. Zo hebben we inderdaad de standaardregel voor nieuwbouw die jarenlang 30-70 (30% sociaal en 70% vrije sector) was vervangen door 40-40-20 (40% sociaal, 40% middelduur en 20% duur) waarbij het belangrijkste verschil is dat we dus een heel extra segment willen vormgeven. Als antwoord op de trend naar toenemende tweedeling, is er nu aandacht voor hetgeen tussen de twee uitersten zit. Op die manier proberen we (nieuwe) gebieden echt gemengd te maken. En daarbij hebben we ook nog een set van spelregels gemaakt zodat we maatwerk kunnen leveren om de wijken gemengd te houden/maken.

Dat de gemeente het niet voor het zeggen heeft, vinden we soms jammer, maar hoeft niet erg te zijn. Want de maakbaarheid hoort niet van bovenaf te komen, maar juist ook vanuit de mensen. Een belangrijke pijler van het collegebeleid is dan ook het gebiedsgericht werken waarbij maatwerk wordt geleverd van onderop, in plaats van dat van bovenaf een visie wordt opgelegd. Een ander speerpunt van het college is de aanpak Ontwikkelbuurten. Niet meer hele wijken die we aanpakken, maar echt de buurten die het hardste onze aandacht nodig hebben. Daarbij kijken we niet alleen naar menging, maar ook naar woningkwaliteit en naar belangrijke aspecten die kwaliteit geven aan het leven van bewoners zoals eenzaamheid, armoede, werkloosheid en welzijn. We proberen echt een stap te zetten voor de mensen in deze buurten, ongeacht op welk terrein de problematiek zich het meeste uit. Dit uit zich onder andere door fysieke investeringen hand in hand te laten gaan met sociale investeringen. De wensen van de mensen staan hierbij centraal. Het college put energie uit de grote steun die er, zoals de Rekenkamer aangeeft, bestaat onder Amsterdammers voor de gemengde stad.

De Rekenkamer richt haar onderzoek over menging erg op wonen. Dit terwijl veel meer factoren daar invloed op hebben. Denk daarbij aan onderwijs, cultuur, groen, uitgaan, sport en gezondheid, etc. Aangezien de invloed van de gemeente op de bestaande woningen slechts beperkt is, verbreedt en verduidelijkt het college het thema menging dan ook graag in lijn met de aanbevelingen van de Rekenkamer.

Het kenniscentrum Ongelijkheid dat we aan het opzetten zijn kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren om zodoende echte stappen te zetten naar die inclusieve en gemengde stad met zoveel mogelijk gelijke kansen voor iedereen, ongeacht in welke buurt je woont.

II. Reactie op de aanbevelingen van de Rekenkamer

Menging in brede zin is een complex thema dat elke Amsterdammer direct raakt, uw aanbevelingen neemt het college daarom graag ter harte voor de uitvoering van het gebiedsgericht werken en het maken van beleid.

Het college wil u meegeven dat aan een groot deel van uw aanbevelingen in een breder perspectief dan wonen wordt gewerkt via de integrale bestuursopdracht "Tegengaan kansenongelijkheid Amsterdam". De gemeenteraad is over de voortgang geïnformeerd in de raadsbrief van 21 januari 2020 "Kansenongelijkheid: voortgang en vervolgstappen". Wij zien in uw aanbevelingen de bevestiging voor de integrale aanpak uit de bestuursopdracht Tegengaan kansenongelijkheid en de daaraan voorafgaande verkenning Kansenongelijkheid.

Hieronder wordt gereageerd op de zeven aanbevelingen van de Rekenkamer.

1. *Maak het beleid explicieter*
2. *Maak beter onderbouwde keuzes*
3. *Zorg voor meer integraliteit in beleid*
4. *Creëer meer ruimte voor maatwerk*
5. *Creëer meer ruimte voor experimenten*
6. *Zorg voor goede monitoring*
7. *Volg de beleving van de gemengde stad*

Aanbeveling 1. Maak het beleid explicieter

Aanbeveling 2. Maak beter onderbouwde keuzes

Het college deelt, in algemene zin, de aanbevelingen van de Rekenkamer dat bestuurlijke ambities vertaald moeten worden naar realistische, haalbare én concrete beleidskeuzes. En dat een probleemanalyse nodig is om tot goede keuzes te komen.

Het tegengaan van kansenongelijkheid is een prioriteit van het college. Om beter begrip te krijgen van oorzaken en gevolgen van kansenongelijkheid en de samenhang met de gemeentelijke inzet, is in het coalitieakkoord afgesproken om in samenwerking met de Amsterdamse kennisinstellingen en de private sector een verkenning te doen naar een kenniscentrum Ongelijkheid in de stad. Een kenniscentrum Ongelijkheid biedt nadrukkelijk de mogelijkheid om vanuit een integrale, brede blik te kijken naar de (gestapelde) problematieken die ten grondslag liggen aan kansenongelijkheid, waarbij de inzet op een gemengde stad kan bijdragen aan het verkleinen van de kansenongelijkheid. Vanuit de wens om als gemeente een scherper startpunt te hebben op het thema kansenongelijkheid, heeft de gemeente een Amsterdamse Verkenning Kansenongelijkheid uitgevoerd.

Uit deze verkenning zijn 7 actielijnen voort gekomen die in de bestuursopdracht Tegengaan Kansenongelijkheid zijn opgenomen.

De complementaire actielijnen "A4. Onderzoek ruimtelijke aspecten kansenongelijkheid" en "B2. Actielijn aanpak segregatie" zijn in het bijzonder het vermelden waard omdat zij naadloos aansluiten bij het onderzoek van de Rekenkamer en de aanbevelingen voor meer onderbouwing en voor het expliciet maken van beleid(skeuzes). Op dit moment worden deze actielijnen integraal uitgewerkt (o.a. met directies Onderwijs, GGD, R&D, G&O, Wonen en stadsdelen), waarin een feitenbasis wordt neergezet en het handelingsperspectief wordt opgesteld.

Het streven is om voor de zomer 2020 deze acties afgerond te hebben. Conclusies worden bestuurlijk voorgelegd en kunnen leiden tot onderbouwde beleidswijzigingen binnen zowel het sociale als het fysieke domein.

Aanbeveling 3. Zorg voor meer integraliteit in beleid

De aanbeveling voor een meer integrale aanpak op zowel samenhangende deelthema's (bijvoorbeeld wonen, leefomgeving, gezondheid, onderwijs, veiligheid en werk en inkomen etc.) als van de gemeentelijke organisatie wordt onderschreven door het college. Dit zijn ook twee adviezen uit de "Verkenning tegengaan kansenongelijkheid" die zijn belegd in de actielijn "A3. integrale buurtaanpak" van de bestuursopdracht. Binnen de Actielijn integrale buurtaanpak wordt uitgewerkt hoe de integrale buurtgerichte aanpak wordt vormgegeven. Hierbij is het nadrukkelijk niet de bedoeling om een nieuw programma of organisatie op te zetten en wordt gekeken naar bestaande best practices binnen en buiten de gemeente. Een voor de hand liggende landingsplek zou het gebiedsgericht werken kunnen zijn, waaraan ook de ontwikkelbuurten zijn gelieerd. Het gebiedsgericht werken is een gezamenlijke en gedeelde opgave van heel de gemeenteorganisatie.

Aanbeveling 4. Creëer meer ruimte voor maatwerk**Aanbeveling 5. Creëer meer ruimte voor experimenten**

Het college geeft uitvoering aan deze twee aanbevelingen.

Via het organisatiemodel gebiedsgericht werken, de gebiedsagenda's en -plannen, de stadsdeelcommissies en het verlengd bestuur in de stadsdelen is er ruimte gecreëerd voor maatwerk en het laten landen van signalen vanuit de verschillende delen van de stad in beleid. Door een grote nadruk te leggen op participatie (bij bijvoorbeeld planontwikkeling of de gebiedsagenda's) geeft dit college bewoners en andere belanghebbenden de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op planvorming en beleid. Er mogen ruimtelijke verschillen zijn, zoals is aangegeven in de Woonagenda "...de diversiteit van de verschillende Amsterdamse gebieden is ook onderdeel van de aantrekkelijkheid van Amsterdam."

Ten aanzien van de woningbouwprogrammering is er naast het generieke uitgangspunt 40-40-20 voor nieuwbouw en transformatiegebieden ruimte voor maatwerk. Bij de planvormingsproducten als principe-, project- en investeringsbesluiten wordt er bijvoorbeeld aan de hand van het karakter van de betreffende "locaties" een afweging gemaakt en kan onderbouwd worden afgeweken van 40-40-20.

Signalen van onderop uit de stadsdelen hebben (binnen beperkende kaders als wetgeving) geleid tot experimenten en uiteindelijk gewijzigd beleid. Een voorbeeld hiervan zijn de wooncoöperaties. In de Huisvestingsverordening Amsterdam 2020 is een paragraaf opgenomen voor het toepassen van experimenten. Het college wil u daarnaast wijzen op het spanningsveld tussen uw aanbevelingen: concretere beleidskeuzes versus meer ruimte geven voor maatwerk en experimenten.

Aanbeveling 6. Zorg voor goede monitoring**Aanbeveling 7. Volg de beleving van de gemengde stad**

Het college onderkent het belang van monitoring en signalering. In de beleidscyclus is signalering en terugkoppeling over beleid van groot belang voor het bijstellen en opstellen van beleid.

Voor het tweejaarlijks onderzoek Wonen in Amsterdam (WiA) wordt de Amsterdamse bevolking via een enquête ondervraagd naar hun ervaring met de woning, de woonomgeving en de leefbaarheid. Daarnaast houden de gebiedsteams uit het gebiedsgericht werken doorlopend een vinger aan de pols. Gebiedsmakelaars zijn dagelijks in de buurten aanwezig en geven gevraagd en ongevraagd hun bevindingen (signalen voor en over beleid) door.

Monitoring en terugkoppeling van de 7 actielijnen uit de bestuursopdracht Tegengaan Kansengelijkheid vindt plaats vanuit een integraal afstemmingsteam uit de lijnorganisatie. De

voortgang wordt tenminste twee keer per jaar met het college en de gemeenteraad gedeeld. Om de twee maanden wordt de voortgang, uitwerking en het resultaat besproken door het bestuurlijk team sociaal en de portefeuillehouders van de stadsdelen.

Om de programmatische doelstellingen te bewaken wordt de planvoorraad van nieuwbouwwoningen continu gemonitord. Inzicht in de planvoorraad is belangrijk vanwege de lange doorlooptijden van gebiedsontwikkeling. De gemeenteraad wordt twee keer per jaar geïnformeerd over de planvoorraad en de woningbouwproductie via de voortgangsrapportages van het Woningbouwplan 2018-2025. Afsluitend wil het college over uw deeladvies "evalueer de opvolging adviezen van Wonen als onderdeel van het Plaberumtraject" opmerken dat deze ambtelijke adviezen intern in het Stedelijk Adviesteam Plaberum (SAP) worden meegewogen

Het college hoopt u met deze brief voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
Namens het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam,

Laurens Ivens
Wethouder Bouwen en Wonen